הִלְכוֹת רֹאשׁ חֹדֶשׁ סִימָן תכד תכה

רפה:

תכד דִּין הַזְכָּרַת יַעֲלֶה וְיָבֹא בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א [א]מַזְכִּירִין יַעֲלֶה וְיָבֹא (א) בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן, [ב]וְאִם לֹא אָמַר (ג) (א) אֵין מַחֲזִירִין אוֹתוֹ. (ב) וְאִם נִזְכַּר קֹדֶם שֶׁהִתְחִיל הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב, [ג]אוֹמֵר בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן רֹאשׁ חֹדֶשׁ לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לְזִכָּרוֹן. הַגָּהּ: וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן קפ״ח סָעִיף (ו׳) [ז׳]:

תכה דִּינֵי רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת. וּבוֹ ג׳ סְעִיפִים:

א [א]רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת, עַרְבִית שַׁחֲרִית וּמִנְחָה מִתְפַּלֵּל שֶׁבַע וְאוֹמֵר יַעֲלֶה וְיָבֹא בַּעֲבוֹדָה (א) [ב]וְאֵינוֹ מַזְכִּיר שֶׁל שַׁבָּת בְּיַעֲלֶה וְיָבֹא. וּמוֹצִיאִין שְׁנֵי סְפָרִים וְקוֹרִין בָּרִאשׁוֹן (ב) שִׁבְעָה בְּסֵדֶר הַיּוֹם (א) (ג) וּבַשֵּׁנִי קוֹרֵא מַפְטִיר ׳וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת׳ ׳וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם׳ (במדבר כח ט, יא) עַד סוֹף הַפָּרָשָׁה, (ד) [ג]וּמַפְטִירִין ׳הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי׳ (ישעיה סו א) (וְאִם מַזְכִּיר שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ עַיֵּן לְעֵיל סִימָן רפ״ד סָעִיף ב׳) [ד]חוּץ מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת (ה) שֶׁמַּפְטִירִין ׳עֲנִיָּה סֹעֲרָה׳ (שם נד יא). הַגָּהּ: (ו) וְיֵשׁ אוֹמְרִים (ג) ׳הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי׳ (טור ומרדכי פרק בני העיר (סי׳ תתלא) ומנהגים (חודש אב)) (ז) וְכֵן נוֹהֲגִין בִּמְדִינוֹת אֵלּוּ. אֲבָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ אָב שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת, מַפְטִירִין ׳שִׁמְעוּ׳ (ירמיה ג ד) (אבודרהם (סדר הפרשיות וההפטרות) ומרדכי פרק בני העיר (שם) ומנהגים (שם)) וְיֵשׁ אוֹמְרִים ׳הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי׳ [*] (ח) וְכֵן עִקָּר בְּמָקוֹם שֶׁאֵין מִנְהָג (תרומת הדשן סימן י״ט ומנהגי מהרא״ק). וְאִם אֵרַע רֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת, מַפְטִירִין בְּשֶׁל פָּרָשָׁה (מנהגים (דיני יוצרות והפטרות)) וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן תרפ״ה (סעי׳ א-ד): **ב** [ה]רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּאֶחָד בְּשַׁבָּת, מַפְטִירִין בְּשַׁבָּת שֶׁלְּפָנָיו ׳וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוֹנָתָן מָחָר חֹדֶשׁ׳ (שמואל א׳ כ יח) (וְאֵין דּוֹחִין ׳עֲנִיָּה סֹעֲרָה׳ (ג) (ט) וְלֹא ׳שִׁמְעוּ׳ מִשּׁוּם ׳מָחָר חֹדֶשׁ׳) (מנהגים (שם)). וְאִם רֹאשׁ חֹדֶשׁ שְׁנֵי יָמִים שַׁבָּת וְיוֹם רִאשׁוֹן, (י) [ו]מַפְטִירִין

בְּאֵר הַגּוֹלָה

א שַׁבָּת כ״ד (ע״א) וּכְרַב דְּתַנְיָא כְּוָתֵיהּ. ב מֵימְרָא בִּבְרָכוֹת מ״ט (ע״ב). ג צִיַּנְתִּיו בְּסִימָן קפ״ח סָעִיף (ו׳) [ז׳].

א בְּרַיְיתָא בֵּיצָה י״ז (ע״א) עַרוּבִין מ׳ (ע״ב). ב טור מָרְדְּכַי בְּפֶרֶק ב׳ דְּשַׁבָּת (סי׳ רפא). ג מֵימְרָא דְּרַב הוּנָא מְגִלָּה ל״א (ע״א). ד מָרְדְּכַי שָׁם (מגילה תתלא) וְהָרַב דָּוִד אַבּוּדְרַהֶם (סדר הפרשיות וההפטרות) וְכָתַב עָלָיו הַבַּיִת יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש) שֶׁהוּא הָיָה בָּקִי בְּהֶנֵּי מִלֵּי טוּבָא וְלָכֵן רָאוּי לִסְמוֹךְ עַל דְּבָרָיו. ה שָׁם בַּגְּמָרָא. (מגילה לא.) ו בֵּית יוֹסֵף (ד״ה וכשר״ח) בְּשֵׁם חֲמִיו הָרַב רַבִּי יִצְחָק סב״ע.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

חַיִּים וְהַכֹּל בּוֹ (סי׳ לז) שֶׁכָּתְבוּ כֵּן, דִּלְכָךְ אוֹמֵר עִם, לְפִי שֶׁיִּשְׂרָאֵל עִקָּר עַל פִּי הַמִּדְרָשׁ כו׳. וְעַיֵּן שָׁם שֶׁנָּשָׂא וְנָתַן בָּזֶה מֵהָא דְּהַגָּהוֹת מַיְמוֹנִיּוֹת פֶּרֶק ג׳ דְּתַלְמוּד תּוֹרָה (אות ד׳), דְּקָאָמַר (אבות פרק ב מ״ב) טוֹב תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ, וּבְתוֹסָפוֹת יְשָׁנִים סוֹף יוֹמָא (פה: ד״ה תשובה) וּבְרֵישׁ פֶּרֶק ז׳ דִּטְהָרוֹת (מ״ד, בפי׳ הר״ש), וּמַסִּיק דְּהַפְּשָׁט עִם עִקָּר אַךְ זִמְנִין דְּנָקֵט עִם עַל טָפֵל, עַיֵּן שָׁם:

א [בהג״ה] וְכֵן עִקָּר כו׳. וּבְדָגוּל מַרְבָּבָה בָּתַב שֶׁבִּפְרָג נוֹהֲגִין לְהַפְטִיר ׳שִׁמְעוּ׳. וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה סִימָן תקמ״ט (סק״ג):

בְּאֵר הֵיטֵב

א (א) בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן. לְעִנְיַן אִם חָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּשַׁבָּת וּמָשַׁךְ סְעוּדָה שְׁלִישִׁית עַד הַלַּיְלָה אוֹ אִם חָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּאֶחָד בְּשַׁבָּת, כָּתַבְתִּי הַכֹּל מְבֹאָר בְּסוֹף סִימָן קפ״ח (סק״ח) עַיֵּן שָׁם. וּלְעִנְיַן אִם אָכַל בֵּין מִנְחָה לְמַעֲרִיב בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אוֹ בְּעֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ, כָּתַבְתִּי הַכֹּל מְבֹאָר בְּסִימָן תי״ט (סק״א) עַיֵּן שָׁם: (ג) אֵין. דְּאִי בָּעֵי לֹא אָכַל פַּת:

א (א) וּבַשֵּׁנִי. לְשׁוֹן מִנְהָגִים (מנהג של ר״ח), וּמַנִּיחִים סֵפֶר תּוֹרָה שְׁנִיָּה אֶצְלָהּ וְאוֹמֵר חֲצִי קַדִּישׁ עַל שְׁנֵיהֶם: (ג) הַשָּׁמַיִם. וְאָז מַפְטִירִין בְּ׳כִי תֵצֵא׳, ׳רָנִּי עֲקָרָה׳ (ישעיה נד א) וְגַם ׳עֲנִיָּה סֹעֲרָה׳. לְבוּשׁ: **ב** (ג) וְלֹא ׳שִׁמְעוּ׳. זֶהוּ מִשְׁנָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה, דִּלְעוֹלָם אֵין רֹאשׁ חֹדֶשׁ אָב בְּאֶחָד בְּשַׁבָּת:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

יֵשׁ לִנְהֹג בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ עַל כָּל פָּנִים בִּשְׁעַת מוּסָף שֶׁמַּזְכִּירִים מוּסְפֵי הַיּוֹם, דְּאוֹתָהּ זְכִירָה גַּם כֵּן הוּא כְּעֵין אוֹת. וְכָתַב הַפְּרִי מְגָדִים (סי׳ כה א״א סק״ל) שֶׁיֵּשׁ לַחֲלֹץ הַתְּפִלִּין בְּ׳וּבָא לְצִיּוֹן׳ קֹדֶם (ה) יְהִי רָצוֹן שֶׁנִּשְׁמֹר חֻקֶּיךָ, וְיֵשׁ נוֹהֲגִים רַק לַחֲלֹץ הָרְצוּעוֹת מֵהָאֶצְבַּע קֹדֶם יְהִי רָצוֹן. מִיהוּ כָּל זֶה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, אֲבָל בְּחֹל הַמּוֹעֵד שֶׁהוּא יוֹם טוֹב גָּמוּר יֵשׁ לְחָלְצָם קֹדֶם הַלֵּל [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו)]:

א (א) אֵין מַחֲזִירִין אוֹתוֹ. דְּאֵין חִיּוּב לֶאֱכֹל פַּת בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ וְאִם כֵּן אִי בָּעֵי לֹא הָוֵי אָכֵיל פַּת וְלֹא נִתְחַיֵּב כְּלָל בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן: (ב) וְאִם נִזְכַּר וְכוּ׳. עַיֵּן לְעֵיל סִימָן קפ״ח בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה אומר) דְּצָרִיךְ לוֹמַר בְּשֵׁם וּמַלְכוּת, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן שָׁם עוֹד בְּסָעִיף י׳ לְעִנְיַן אִם בֵּרַךְ לְאַחַר שֶׁיָּצָא רֹאשׁ חֹדֶשׁ דְּצָרִיךְ לְהַזְכִּיר שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן, דְּבָתַר הַתְחָלַת הַסְּעוּדָה אָזְלִינַן שֶׁהָיָה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ. וְכָתַב עוֹד הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן תי״ט (סק״א) דְּאִם הִתְפַּלֵּל עַרְבִית שֶׁלְּאַחַר רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֲפִלּוּ הִתְפַּלֵּל מִבְּעוֹד יוֹם, שׁוּב אֵינוֹ מַזְכִּיר אַחַר כָּךְ בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁהֲרֵי עֲשָׂאוֹ חֹל בִּתְפִלָּתוֹ, אֲבָל אִם הוּא לֹא הִתְפַּלֵּל אַף עַל פִּי שֶׁהַצִּבּוּר כְּבָר הִתְפַּלְּלוּ אֵינוֹ נִמְשָׁךְ אַחֲרֵיהֶם וְצָרִיךְ לְהַזְכִּיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן, בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים שֶׁאֵינוֹ נִמְשָׁךְ אַחֲרֵי הַקָּהָל, אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁכְּבָר הִתְחִיל לֶאֱכֹל מִקֹּדֶם, אֲבָל אִם הִתְחִיל לֶאֱכֹל אַחַר שֶׁהִתְפַּלְּלוּ הַקָּהָל מַעֲרִיב אֲפִלּוּ הִתְפַּלְּלוּ מִבְּעוֹד יוֹם אֵינוֹ מַזְכִּיר שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן. וְכָל זֶה בְּשֶׁהִתְפַּלֵּל עַל כָּל פָּנִים מִנְחָה, אֲבָל אִם לֹא הִתְפַּלֵּל עֲדַיִן מִנְחָה אֲפִלּוּ מַתְחִיל לֶאֱכֹל אַחַר תְּפִלַּת מַעֲרִיב שֶׁל הַקָּהָל נַמִּי צָרִיךְ לְהַזְכִּיר שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן, דְּלֵיכָא לְמֵימַר שֶׁיִּמָּשֵׁךְ אַחַר הַקָּהָל שֶׁהֲרֵי עַל כָּרְחוֹ רֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא אֶצְלוֹ שֶׁהֲרֵי לֹא הִתְפַּלֵּל עֲדַיִן מִנְחָה, וְצָרִיךְ עַל כָּרְחוֹ לְהַזְכִּיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה. וְהוּא הַדִּין אִיפְּכָא אִם הַקָּהָל הִתְפַּלְּלוּ בְּעֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ מַעֲרִיב מִבְּעוֹד יוֹם וְהִתְחִיל לֶאֱכֹל אַחַר עַרְבִית אַף עַל פִּי שֶׁהוּא לֹא הִתְפַּלֵּל עַרְבִית, אַף עַל פִּי כֵן מַזְכִּיר שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ דְּנִמְשָׁךְ אַחֲרֵי הַקָּהָל, מִיהוּ אִם הוּא לֹא הִתְפַּלֵּל מִנְחָה עֲדַיִן אֵינוֹ מַזְכִּיר שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ כֵּיוָן שֶׁעָתִיד לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה שֶׁל חֹל. כָּל זֶה כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם וְהֶעְתִּיקוּהוּ (א) הָאַחֲרוֹנִים לְדִינָא:

א (א) וְאֵינוֹ מַזְכִּיר וְכוּ׳. שֶׁהֲרֵי כְּבָר הִזְכִּיר שַׁבָּת בִּבְרָכָה רְבִיעִית: (ב) שִׁבְעָה בְּסֵדֶר הַיּוֹם. דִּלְכַתְּחִלָּה (א) אֵין מַפְטִיר עוֹלֶה לְמִנְיַן שִׁבְעָה וּכְדִלְעֵיל סִימָן רפ״ב סָעִיף ד׳: (ג) וּבַשֵּׁנִי קוֹרֵא. וּמַנִּיחִין סֵפֶר שֵׁנִי (ג) אֵצֶל סֵפֶר רִאשׁוֹן וְאוֹמֵר חֲצִי קַדִּישׁ עַל שְׁנֵיהֶם: (ד) וּמַפְטִירִין ׳הַשָּׁמַיִם׳ וְכוּ׳. שֶׁשָּׁם נִזְכָּר מֵעִנְיַן (ג) רֹאשׁ חֹדֶשׁ. וְאִם שָׁכַח וְקָרָא בַּהַפְטָרָה שֶׁל שָׁבוּעַ, קוֹרֵא אַחֲרֶיהָ ׳הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי׳, וְאִם נִזְכַּר אַחַר שֶׁכְּבָר בֵּרַךְ בְּרָכוֹת אַחֲרוֹנוֹת קוֹרֵא אוֹתָהּ בְּלִי בְּרָכָה: (ה) שֶׁמַּפְטִירִין ׳עֲנִיָּה׳ וְכוּ׳. מִפְּנֵי שֶׁאֵין לְדַלֵּג שְׁבַע דְּנֶחָמְתָא עַיֵּן לְקַמָּן סִימָן תכ״ח סָעִיף ח׳: (ו) וְיֵשׁ אוֹמְרִים ׳הַשָּׁמַיִם׳ וְכוּ׳. דִּבְהַפְטָרָה זוֹ יֵשׁ בָּהּ תַּרְתֵּי, זִכְרוֹן רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְנֶחָמוֹת יְרוּשָׁלַיִם: (ז) וְכֵן נוֹהֲגִים. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּאַף עַל פִּי כֵן אֵין לְדַלֵּג אַחַת מִשְּׁבַע דְּנֶחָמְתָא, וְעַל כֵּן כְּשֶׁיַּפְטִירוּ בְּפָרָשַׁת ׳תֵּצֵא׳ בְּ׳רָנִּי עֲקָרָה׳ יְסַיְּמוּ גַּם בַּ׳עֲנִיָּה סֹעֲרָה׳ הַכְּתוּבָה אַחֲרֶיהָ: (ח) וְכֵן עִקָּר בְּמָקוֹם שֶׁאֵין מִנְהָג. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרָ״א (ד״ה וי״א השמים) שֶׁדָּחָה סְבָרָא זוֹ מֵהֲלָכָה וּפָסַק כְּדֵעָה רִאשׁוֹנָה דְּמַפְטִירִין ׳שִׁמְעוּ׳: **ב** (ט) וְלֹא ׳שִׁמְעוּ׳. כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ג) דְּאַגַּב שִׁיטְפָא הִזְכִּיר זֹאת בַּהַגָּ״הּ, דִּלְעוֹלָם לֹא חָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ אָב בְּאֶחָד בְּשַׁבָּת: (י) מַפְטִירִין ׳הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי׳. דְּסָלְקָא דַּעְתָּךְ דְּיוֹם שֵׁנִי דְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא עִקָּר וְנַפְטִיר בְּשַׁבָּת ׳מָחָר חֹדֶשׁ׳:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ה) מִשּׁוּם דִּבְמַעֲרָבָא הָיוּ מְבָרְכִין עַל חֲלִיצַת תְּפִלִּין, לִשְׁמֹר חֻקָּיו:

א (א) הָאֵלִיָּה רַבָּה (סי׳ קפח סק״כ) וְהַחַיֵּי אָדָם (כלל קיח ס״ג):

א (א) הַגְּרָ״א (ד״ה וקורין). וְכֵן כָּתַב בְּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״א), וּדְלֹא כְּמַשְׁמָעוּת הַפְּרִי חָדָשׁ בָּזֶה, עַיֵּן שָׁם: (ג) אַחֲרוֹנִים: (ג) אַחֲרוֹנִים:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

'הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי' (ישעיה סו א) [ז]וְנוֹהֲגִים לוֹמַר אַחַר כָּךְ פָּסוּק רִאשׁוֹן וּפָסוּק אַחֲרוֹן מֵהַפְטָרַת 'וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוֹנָתָן' (שמואל א׳ כ יח) לְזֵכֶר שֶׁמָּחָר גַּם כֵּן הוּא רֹאשׁ חֹדֶשׁ. הַגָּהּ: וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֵין לְהַפְסִיק מִנָּבִיא לְנָבִיא וְאֵין אוֹמְרִים (יא) רַק הַפְטָרַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ, (תרומת הדשן סימן (ב׳) [כ׳] ופסקיו סימן צ״ד), וְכֵן נוֹהֲגִין, אֲבָל אִם הַהַפְטָרָה בְּאוֹתוֹ נָבִיא עוֹשִׂין כֵּן. וְכֵן (יב) אִם הָיָה חֲתֻנָּה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ (יג) אוֹ בִּשְׁאָר שַׁבָּתוֹת, (ד) [ד] שֶׁאֵין דּוֹחִין הַהַפְטָרָה: ג [ח]רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת, (יד) כּוֹלֵל בְּמוּסָף בִּבְרָכָה רְבִיעִית שַׁבָּת וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ [ט]וְחוֹתֵם (טו) מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל (ה) וְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים:

ז בֵּית יוֹסֵף (ד״ה וכשר״ח). ח צִיַּנְתִּיו לְעֵיל סָעִיף א׳. ט תּוֹסָפוֹת (ביצה יז. ד״ה אין) וְהָרַ״ן (שם ט.) מֵהָא דְּאוֹתִיב לֵוִי לְרַבִּי בְּרָכוֹת מ״ט (ע״א).

תכו בִּרְכַּת הַלְּבָנָה וּזְמַנָּהּ. וּבוֹ ד׳ סְעִיפִים:

א [*] (א) [א]הָרוֹאֶה לְבָנָה בְּחִדּוּשָׁהּ, מְבָרֵךְ * אֲשֶׁר בְּמַאֲמָרוֹ בָּרָא שְׁחָקִים וְכוּ׳. הַגָּהּ: וְאֵין לְקַדֵּשׁ הַחֹדֶשׁ (ב) אֶלָּא בַּלַּיְלָה בְּעֵת שֶׁהַלְּבָנָה זוֹרַחַת (א) (ג) *וְנֶהֱנִין מֵאוֹרָהּ (אגור (סי׳ תקנא)): ב (ד) [ב]אֵין מְבָרְכִין עַל הַיָּרֵחַ

א מִימְרָא דְּרַב יְהוּדָה סַנְהֶדְרִין מ״ב (ע״א). ב טוּר בְּשֵׁם מַסֶּכֶת סוֹפְרִים (פ״כ ה״א).

בְּאֵר הֵיטֵב

(ד) שֶׁאֵין דּוֹחִין. אָז אוֹמְרִים מִקְצָת 'שׁוֹשׁ אָשִׁישׁ'. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה): ג (ה) וְרָאשֵׁי. וְאִם חָתַם בְּשֶׁל שַׁבָּת לְבַד יוֹצֵא בִּתְפִלָּה וְלֹא בְּקִדּוּשׁ בְּיוֹם טוֹב. עַרְבֵי פְּסָחִים דַּף קי״ז (ע״ב), וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם סִימָן תפ״ז סָעִיף קָטָן ב׳:

א (א) וְנֶהֱנִין. שֶׁזְּרִיחָתָהּ נִכֶּרֶת עַל גַּבֵּי הַקַּרְקַע. וְלֹא יְהֵא מָסָךְ מַבְדִּיל בֵּינוֹ לְבֵין הַלְּבָנָה, אֶלָּא אִם כֵּן הוּא דָּבָר זַךְ שֶׁהַלְּבָנָה נִרְאֵית מִמֶּנּוּ שֶׁיּוּכַל לְהַכִּיר דְּבָרִים הַנִּכָּרִים לְאוֹר הַלְּבָנָה. עַיֵּן סוֹף סִימָן זֶה (ס״ק יא). וְהוּא הַדִּין אִם נִתְכַּסָּה בְּעָבִים, אֲבָל

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ב [ד] שֶׁאֵין דּוֹחִין כוּ׳. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב, וְעַיֵּן בֵּאוּר הַדְּבָרִים בְּיַד אֶפְרַיִם:

א [בשו״ע] הָרוֹאֶה לְבָנָה בְּחִדּוּשָׁהּ כוּ׳. כָּתַב בְּסֵפֶר הַחִנּוּךְ סִימָן ת״ג יוֹרְדֵי הַיָּם אֵין מַפְלִיגִין אַחַר חֲמִשָּׁה יָמִים לְחִדּוּשָׁהּ וְנִזְהָרִין שֶׁלֹּא לְהַקִּיז סָמוּךְ לְחִדּוּשָׁהּ. וְהַפִּשְׁתָּן

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(יא) רַק הַפְטָרַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ. וְלֹא מְסַיְּמִים בִּפְסוּקֵי דְּהַפְטָרַת 'מָחָר חֹדֶשׁ': (יב) אִם הָיָה חֲתֻנָּה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּמִנְהָג הוּא בְּשַׁבָּת שֶׁיֵּשׁ חָתָן לִדְחוֹת הַפְטָרַת הַשָּׁבוּעַ וְלִקְרוֹת הַפְטָרַת 'שׁוֹשׁ אָשִׁישׁ' (ישעיה סא י) שֶׁהוּא מֵעִנְיָנָא, כְּדִמְבֹאָר לְקַמָּן בְּסוֹף סִימָן תכ״ח (ס״ח), וּמְבֹאָר שָׁם דְּכָל זֶה הוּא בְּשַׁבָּתוֹת דְּעָלְמָא שֶׁאֵין הַפְטָרָה שֶׁלָּהֶם מֻזְכֶּרֶת בַּשַּׁ״ס, אֲבָל בְּהַפְטָרוֹת שֶׁנִּזְכָּרִים בַּשַּׁ״ס וּמִדְרָשִׁים אֵין דּוֹחִין אוֹתָן מִפְּנֵי חֲתֻנָּה שֶׁאֵין זֶה אֶלָּא מִנְהָג בְּעָלְמָא, וְגַם אַחַר שֶׁקְּרָאוּם אֵין לִקְרוֹת 'שׁוֹשׁ אָשִׁישׁ' מִפְּנֵי שֶׁאֵין מְדַלְּגִין מִנָּבִיא לְנָבִיא. וְעַל זֶה אַשְׁמְעִינַן כָּאן בַּהַגָּ״ה (ד) דְּעַל כָּל פָּנִים בְּמָקוֹם שֶׁהֵם בְּנָבִיא אֶחָד, כְּגוֹן בְּשַׁבָּת רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁקּוֹרִין 'הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי' שֶׁהוּא בְּנָבִיא אֶחָד עִם הַפְטָרַת 'שׁוֹשׁ אָשִׁישׁ', אָז אֵין לִדְחוֹת 'שׁוֹשׁ אָשִׁישׁ' לְגַמְרֵי, וְיֵשׁ לִקְרוֹת מִקְצָת מִמֶּנָּה אַחַר שֶׁיְּסַיֵּם 'הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי': (יג) אוֹ בִּשְׁאָר שַׁבָּתוֹת. כְּגוֹן הָנֵי הַמֻּזְכָּרִים סוֹף סִימָן תכ״ח (שם) עַיֵּן שָׁם: ג (יד) כּוֹלֵל בְּמוּסָף וְכוּ׳. בַּסִּדּוּרִים כָּתוּב, בְּשַׁבָּת רֹאשׁ חֹדֶשׁ וּבִשְׁאָר יָמִים טוֹבִים אַחַר שֶׁמְּסַיֵּם קָרְבַּן שַׁבָּת יְסַיֵּם זֶה קָרְבַּן שַׁבָּת וְקָרְבַּן הַיּוֹם כָּאָמוּר, וְכֵן כָּתַב בְּסִדּוּר רַב עַמְרָם (סדר ר״ח). אָכֵן (ה) כַּמָּה פּוֹסְקִים כָּתְבוּ דְּהָוֵי יִתּוּר לָשׁוֹן וְקַמֵּי שָׁמַיִם גַּלְיָא וְהָוֵי הֶפְסֵק, וְלָכֵן כָּתְבוּ שֶׁאֵין לְאָמְרוֹ: (טו) מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְכוּ׳. וְאִם חָתַם בְּשֶׁל שַׁבָּת לְבַד (ו) יָצָא בְּדִיעֲבַד:

א (א) הָרוֹאֶה וְכוּ׳. וְנָשִׁים פְּטוּרוֹת מִלְּקַדֵּשׁ הַלְּבָנָה דְּהָוֵי מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא, וְאַף דְּכָל מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא נוֹהֲגוֹת הַנָּשִׁים שֶׁמְּקַיְּמוֹת וּמְבָרְכוֹת עֲלֵיהֶן, (א) מִכָּל מָקוֹם מִצְוָה זוֹ אֵין צְרִיכִין לְקַיְּמָהּ מִשּׁוּם דְּהֵם גָּרְמוּ פְּגַם הַלְּבָנָה. וְסוּמָא חַיָּב בְּקִדּוּשׁ הַלְּבָנָה כִּי בְּרָכָה זוֹ נִתְקְנָה עַל חִדּוּשׁ הָעוֹלָם, וְגַם הוּא נֶהֱנֶה עַל יְדֵי שֶׁאֲחֵרִים רוֹאִין וּמוֹלִיכִין אוֹתוֹ עַל הַדֶּרֶךְ וְדוֹמֶה לְיוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת. כֵּן כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה ונהנין). וְקָטָן מַשֶּׁהִגִּיעַ לְחִנּוּךְ מְחַנְּכִין לוֹ בָּהּ [כֵּן כָּתוּב בְּשֵׁם רַבִּי יַעֲקֹב עֶמְדִּין, וְנִרְאֶה דְּזֶהוּ רַק לְרַבֵּנוּ תָּם בְּסִימָן ע׳ (ס״ב) אֲבָל לְרַשִׁ״י שָׁם לֹא נְהִירָא וְדָמֵי לִקְרִיאַת שְׁמַע, עַיֵּן שָׁם, וְאֶפְשָׁר דְּכַוָּנָתוֹ גַּם כֵּן דְּטוֹב לִנְהֹג כֵּן לְכַתְּחִלָּה וּכְמוֹ שֶׁפָּסַק שָׁם בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ לְעִנְיַן קְרִיאַת שְׁמַע עַיֵּן שָׁם]: (ב) אֶלָּא בַּלַּיְלָה. לְאַפּוּקֵי בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת שֶׁהַלְּבָנָה נִרְאֵית קְצָת וַעֲדַיִן הוּא יוֹם: (ג) וְנֶהֱנִין מֵאוֹרָהּ. דְּהַיְנוּ בְּעֵת שֶׁזְּרִיחָתָהּ (ג) נִכֶּרֶת עַל גַּבֵּי קַרְקַע. אִם נִתְכַּסָּה הַלְּבָנָה בְּעָבִים, אִם הָעָב (ג) דַּק וְקָלוּשׁ שֶׁנִּרְאֵית הַלְּבָנָה מִמֶּנּוּ וְנֶהֱנֶה בָּהּ, מְבָרֵךְ, וְאִם הָעָנָן עָב אֵינוֹ מְבָרֵךְ. וְאִם הִתְחִיל לְבָרֵךְ וְאַחַר כָּךְ נִתְכַּסָּה בְּעָבִים, גּוֹמֵר הַבְּרָכָה, אִם לֹא שֶׁהוּא מְשַׁעֵר שֶׁתִּתְכַּסָּה הַלְּבָנָה בְּאֶמְצַע בִּרְכָתוֹ שֶׁאָז לֹא יַתְחִיל בִּרְכָתוֹ, וְעַיֵּן בֵּאוּר הֲלָכָה (ד״ה ונהנין). וְהוּא הַדִּין אִם יֵשׁ (ד) מָסָךְ מַבְדִּיל בֵּינוֹ לְבֵין הַלְּבָנָה הַדִּין גַּם כֵּן כְּמוֹ לְעִנְיַן עָבִים, דְּאִם הַמָּסָךְ הוּא דַּק וְקָלוּשׁ שֶׁעוֹבֵר מִמֶּנּוּ אוֹר הַלְּבָנָה עַד שֶׁהוּא נֶהֱנֶה מִמֶּנָּה וְיָכוֹל לְהַכִּיר מִן הַדְּבָרִים שֶׁהֵם נִכָּרִים לְאוֹר הַלְּבָנָה, יָכוֹל לְבָרֵךְ עָלָיו, וְאִם הַמָּסָךְ הוּא גַּס וְאֵין נֶהֱנֶה מֵאוֹר הַלְּבָנָה, אֵין לְבָרֵךְ דְּהָוֵי בְּרָכָה לְבַטָּלָה, וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּסוֹף הַסִּימָן (ס״ק כא): ב (ד) אֵין מְבָרְכִין וְכוּ׳. לְמִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר הוּא וּכְדִמְסַיֵּם

בֵּאוּר הֲלָכָה

א * אֲשֶׁר בְּמַאֲמָרוֹ בָּרָא שְׁחָקִים וְכוּ׳. עַיֵּן בְּסַנְהֶדְרִין מ״ב עַמּוּד א׳ דְּקָאָמַר שָׁם, בְּמַעֲרָבָא מְבָרְכִי בָּרוּךְ מְחַדֵּשׁ חֳדָשִׁים, אָמַר לֵיהּ הַאי אֲפִלּוּ נָשֵׁי דִּידָן נַמִּי מְבָרְכִי, אֶלָּא כִּדְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה אֲשֶׁר בְּמַאֲמָרוֹ וְכוּ׳, וּמַשְׁמַע מִזֶּה דְּאִם בְּדִיעֲבַד בָּרַךְ בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מְחַדֵּשׁ חֳדָשִׁים דְּיָצָא, אֶלָּא דְּאֵינוֹ מִן הַמֻּבְחָר וְהוּא מִנְהַג נָשִׁים וְעַמֵּי הָאֲרָצוֹת, וְצָרִיךְ עִיּוּן:

* וְנֶהֱנִין מֵאוֹרָהּ. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ג) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעִנְיַן אִם הוּא מְשַׁעֵר שֶׁתִּתְכַּסָּה הַלְּבָנָה בְּעָבִים וְכוּ׳, הוּא מִתְּשׁוּבַת רַדְבַּ״ז (ח״א. סי׳ שמא) וְהֶעְתִּיקוּהוּ הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים, וְהַגָּאוֹן רַבִּי חַיִּים צַאנְזֶאר בְּהַגָּהוֹתָיו כָּתַב דְּנִרְאֶה לוֹ דַּאֲפִלּוּ לֹא הִתְחִיל עֲדַיִן לְבָרֵךְ עַד שֶׁנִּתְכַּסָּה הַלְּבָנָה, כָּל שֶׁלֹּא עָבַר יוֹתֵר מִכְּדֵי דִבּוּר מִשָּׁעָה שֶׁזָּרְחָה הַלְּבָנָה, יָכוֹל לְכַתְּחִלָּה לְהַתְחִיל וּלְבָרֵךְ אֲפִלּוּ כִּסָּהוּ הֶעָנָן, וּמְקוֹרוֹ מֵהַהִיא דִּלְעֵיל סִימָן רכ״ז סָעִיף ג׳, עַיֵּן שָׁם. וְיֵשׁ לִדְחוֹת קְצָת דְּהָתָם לְעִנְיַן רַעַם וּבְרָקִים נִתְקַן הַבְּרָכָה רַק עַל מִנְהָגוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲבָל הָכָא הֲלֹא בָּעִינַן שֶׁיֵּהָנֶה לְאוֹרָהּ וְעַל כֵּן אֵינוֹ מְבָרֵךְ אַחַר שֶׁנִּגְמַר הַהֲנָאָה, וּכְמוֹ לְעִנְיַן בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא דְּאֵינוֹ מְבָרֵךְ אַחַר שֶׁגָּמַר סְעוּדָתוֹ וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן קס״ז סָעִיף ח׳, עַיֵּן שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק מח), וּמַשְׁמַע דַּאֲפִלּוּ נִזְכַּר בְּתוֹךְ כְּדֵי דִבּוּר. וּלְעִנְיַן סוּמָא עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״א) וְהוּא מֵרַשַּׁ״ל בִּתְשׁוּבָה סִימָן ע״ז וּמַהֲרִיקַ״ש (ערך לחם) חוֹלֵק, אָכֵן הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ד״ה נשים) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ז) וּפְרִי חָדָשׁ וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים הֶעְתִּיקוּ דִּבְרֵי רַשַּׁ״ל לְהַלָּכָה. עוֹד הֶעְתִּיקוּ תְּשׁוּבַת הָרַדְבַּ״ז דְּאִם יֵשׁ מָסָךְ מַבְדִּיל בֵּינוֹ לְבֵין הַלְּבָנָה, אִם הַמָּסָךְ הוּא עָב עַד שֶׁאֵין הַלְּבָנָה נִרְאֵית לוֹ שֶׁאֵין מְבָרֵךְ וְהוּא בְּרָכָה לְבַטָּלָה, וּכְדִמְבֹאָר לְהָדְיָא בִּתְשׁוּבָתוֹ חֵלֶק א׳ סִימָן שמ״א, וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דְּגַם הָרַשַּׁ״ל מוֹדֶה לָזֶה מִפְּנֵי שֶׁבָּזֶה כָּל הָעוֹלָם אֵין נֶהֱנִין אָז מֵאוֹרָהּ. וּרְאִיָּה לְדָבָר, שֶׁזֶּה לְשׁוֹן רַשַּׁ״ל שָׁם, וּמַשּׁוּם הָכִי אֵינוֹ קָשֶׁה גַּם כֵּן מִבּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ שֶׁפָּסַק רַאֲבִי״ה בְּפֶרֶק ב׳ דִּמְגִלָּה שֶׁסּוּמָא אֵינוֹ מְבָרֵךְ, מִשּׁוּם דְּהַמִּצְוָה אֵינָהּ תְּלוּיָה בַּהֲנָאָה לְחוּד אֶלָּא דַּוְקָא בִּרְאִיָּה עִם הַהֲנָאָה, כִּדְקָתָנֵי הָתָם אֵין

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ב (ד) כֵּן כָּתְבוּ בְּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ב) וּבְיַד אֶפְרַיִם: ג (ה) שִׁבֳּלֵי לֶקֶט (סי׳ קפ) בְּשֵׁם רַשִׁ״י [וְעַיֵּן שָׁם שֶׁנָּתַן טַעַם גַּם לְהָאוֹמְרִים] וְצֵדָה לַדֶּרֶךְ, וְכֵן כָּתְבוּ פְּרִי חָדָשׁ וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ג): (ו) כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ג) וּפְרִי חָדָשׁ. וְזֶהוּ אַף לְמַאן דְּפָלִיג בְּהַהִיא דְּסִימָן תפ״ז (מ״ב סק״ז) וּסְבִירָא לֵיהּ דְּלֹא יָצָא, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בִּפְרִי חָדָשׁ סִימָן תפ״ז (סק״א). וְעַיֵּן בְּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ד) שֶׁמְּפַקְפֵּק קְצָת עַל פְּסָק זֶה מִדִּבְרֵי הָרִיטְבָּ״א, עַיֵּן שָׁם:

א (א) מָגֵן אַבְרָהָם (ד״ה נשים) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים בְּשֵׁם שְׁלָ״ה (שער האותיות קדושה כח)): (ג) אַחֲרוֹנִים: (ג) רַדְבַּ״ז בִּתְשׁוּבָה סִימָן שמ״א בְּחֵלֶק א׳, וְהֶעְתִּיקוּהוּ הָאַחֲרוֹנִים: (ד) רַדְבַּ״ז (שם), וְהֶעְתִּיקוּ הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּקִצּוּר (סק״א). וּמְבֹאָר לְהָדְיָא מִזֶּה דְּאִם הוּא רוֹאֶה הַלְּבָנָה דֶּרֶךְ זְכוּכִית הַחַלּוֹן דִּמְבָרֵךְ, וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּבֵאֵר הֵיטֵב (סק״א) בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת דְּבַר שְׁמוּאֵל, עַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה (ד״ה הרואה) מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah